

Kyrkosångsmötet i Örebro.

Det sjunde allmänna svenska kyrkosångsmötet, som gått av stapel i Örebro den 17—20 sistlidna oktober, blev, såsom väntat var en värdig efterföljare av de tidigare kyrkosångsmötena. Det i jämförelse med de första kyrkosångsmötena starkare markerade rent kyrkomusikaliska inslaget i programmet, som redan satte prägeln på 1927 års möte i Linköping, var också i Örebro det dominerande. Det måste så vara och väl också så bli va hädanefter: ett kyrkosångsmöte utan verkligt representativ kyrkomusik utförd är numera en orimlighet. Tonvikten måste komma att ligga på att sådan musik kommer till utförande, som kan tjäna kyrkosångsrörelsens alla parter till eggelse i arbetet och till uppmuntran.

Ännu ett intryck, som redan Linköpingsmötet skänkte, har i hög grad blivit förstärkt av Örebromötet. Det finnes vårt land runt i vida kretsar en stor och påtaglig glädje i att musicera: att utföra kyrklig sång och musik. Den hänförelse för sången, som oförtydbart kom till uttryck vid både de olika körförbundens och vid den stora rikskörens samsång är den största tillgång som kyrkosångsrörelsen har att räkna med. På den har den att bygga sitt framtida hopp, den gäller det att värna och vårda. Så länge denna glädje av att öva Musica sacra finnes, är kyrkosångsrörelsen en rörelse i frammarsch. Jämsides med denna glädje av att öva musiken, spåras också ansatser till en glädje vid att höra kyrkomusik, även den djupare, för det grunda nutidssinnet "tråkigare" kyrkomusiken. I samma mån som denna glädje väckes och fördjupas har ock kyrkosångsarbetets målsmän en större möjlighet att med sitt arbete nå ut till vidare kretsar med det i toner framburna ordets förkunnelse. Den allmänna uppslutning från åhörarnas sida, om vilken de ständigt fyllda kyrkorna i Örebro vittnade, är ett belägg för att även den ädlaste av all musik, samlar skarorna.

Till sin yttre planläggning omfattade mötet i Örebro, liksom 1927 års möte fredag t. o. m. måndag. De tre första dagarna voro avsedda för i huvudsak utövande av kyrkomusik, måndag reserverad för föredrag.

Denna ordning torde i sin huvudsak vara den enda möjliga för närvarande: en förlängning av tiden för kyrkosångsmötena, såsom vid mötet föreslogs, torde av ekonomiska och många andra skäl icke vara möjlig.

Om ett oerhört framsteg i avseende på val av repertoar vittnade Örebro-mötet då dess program jämföres med vad som bjöds i Linköping. De olika körförbunden hade till Örebro mobiliserat det yppersta av gammal och ung kyrklig tonkonsts alster. I Linköping kom endast ett större "helverk" till utförande: Bachs Magnificat. I Örebro lät Linköpings kyrkosångsförbund Buxtehudes Missa Brevis höras i Sverige för första gången. Det gjordes på ett sådant sätt att Mässan förmodligen blir en kär gäst vid stiftens kyrkosångshögtider. Med de förnämliga, genomtänkta Exequien, representerades Heinrich Schütz: Västerås stift kyrkosångsförbund hade hedern av verkets värdiga framförande. Hedersplatsen på mötet tilldelades Bach — vars h molls-mässa utfördes av rikskören. Den klassiska romantiken fick sin tribut i Schuberts ungdomsverk: Mässan i G dur. Av de svenske kommo Söderman, med sina Andliga sånger och Otto Olsson med det grandiosa Te Deum till utförande. I sanning ett värdigt program och så mycket mera som det kompletterandes av motetter i a capella-stil eller med orgel av högsta kvalitet.

Som en röd tråd gick genom hela mötet: Mässan — den sannskyldiga visan i den högre koren — för att bruka kyrkoherde Allards ämne vid lördagens föredrag. Såsom en upptakt till mötet, såsom en förberedelse till vad komma skulle, gav redan den första aftonen åt de ännu reströtta gästerna den melodiskt och harmoniskt fagra Schubertsmässan, Buxtehude blir den andre tolkare av mässans ingångsdelar. Han för djupare in i texten. Söndagens högmässor låta mässans delar levandegöras som församlingsegendomar: kyrkosångsmötenas största uppgift ligger förvisso däri att de på ett i högsta måtto uppbyggande sätt kunna låta detta ske. Höjdpunkten blev söndagens eftermiddags upplevelse: Bachs mässa, här utförd av en kör från skilda stift, sammansvetsad under några få dagar till berömvärd homogenitet. Om i denna alltför korta redogörelse över Örebro-mötet ett enda namn bland körledarna nämnes sker det förvisso med alla deras tysta bifall, som vid sidan av den endes, kunnat återfinnas här: det enda namnet är Adolf Andréns, som med oerhörd energi, med en smittande hänförelse och tro på sakens möjlighet fört verket till seger då han bragte h molls-mässan till utförande med röster ur de djupa leden. — Måndagen lät till sist genom Karlstads körförbunds utförande av Södermans andliga sånger ett svenskt ackord till mässans ordinarium ljuda: ett vackert slutackord i denna sköna "mässmusik".

Det vore meningslöst att i en tidskrift som denna, och med det knappa

utrymme, som står till buds söka göra ett rättfärdigt bedömande av de olika köprestationerna. Både rikskörens och de separata förbundens framträdanden gävo nya belägg för kvaliteten av det ypperliga röstmaterial som står de svenska kyrkokörerna till buds, ett röstmaterial, som mycket väl upptar tävlingen med utländska sammanslutningars. Både programval och körsakernas utförande bevittna den vilja att komma framåt, som utmärker körförbundens ledning och som tydliggen gripit även sångarna i ledet. Med denna framåtanda förmåler sig på ett lyckligt sätt en stor kunighet hos ledarna. Kyrkosångsförbundet kan fröjda sig över en god tillgång på hänförda och skickliga dirigenter.

Utom vokalmusiken, som ju med nödvändighet, kom att tilldraga sig stor uppmärksamhet, lät Örebromötet en god del orgelmusik höras. Lördagens konsert med domkyrkoorganist Lindquist vid orgel omfattade klassisk musik och Reger, måndagens vid vilken tonsättaren O. Lindberg spelade upptog moderna kompositörer: intressantast de båda svenskarna Otto Olsson och exekutören själv, som utförde sin sonat i g moll.

Tyvärr medger utrymmet ej referat över mötets föredrag, över de aktuella spörsmålen om orgelbyggnad, om den korala rytmikens förfall och om koralboksfrågan, som avhandlades.

De internationella förbindelser, som kyrkosångsrörelsen i vårt land knutit hävdades även vid detta mötet. Ett osedvanligt stort antal representanter för med våra egna besläktade organisationer i de skandinaviska länderna hade sänt ombud. För första gången hade en representant för Englands kyrka kommit tillstädes.

Om slutligen något må antecknas såsom önskemål för ett kommande möte må det vara att möjlighet måtte beredas sångarna i rikskören att deltaga såsom åhörare i samtliga konserter, även där de icke aktivt medverka. Lokalbestyrelsen i Örebro hade på grund av det bristande utrymmet sett sig nödsakat att avstå härifrån. En sådan åtgärd kan emellertid bli för kyrkosångshögtiderna själva farlig, ty det är helt och hållet på sångarnas medverkan, som dessa högtider ideelt och ekonomiskt möjliggöras. Och för denna deras medverkan kan intet ekonomiskt vederlag bjudas: tvärtom betyder deltagande en ekonomisk uppoffring, ofta stor nog. Må de då åtminstone kunna känna att de i andra avseenden blivit så trakterade, att de kunna ha lust att återigen skänka sin medverkan. Men även ur pedagogisk synpunkt är denna önskan berättigad: genom åhörande av föredömliga konserter och gudstjänster skickliggöras körerna för sitt fortsatta arbete under mindre förhållanden. För kyrkosångsrörelsens framtida bestånd och framgång är ju dock körernas fostran den angelägnaste omsorgen. För den får intet försummas från ledningens sida.

In summa: Örebromötet är en milstolpe i kyrkosångsrörelsens historia. Det markerar i åtskilliga avseenden ett jättesteg framåt och kommer för deltagarna: de aktiva såväl som de passiva att lysa med en stark och förblivande glans.

A. Adell.

Några praktiska problem vid uppförandet av Bachs kyrkomusik.

IV.

Nyansering. Frasering. "Verzierungen". — Avslutning.

Ett av de ur rent praktisk synpunkt svåraste problemen är nyanseringsfrågan, helst som Bachs egna beteckningar här praktiskt taget lämna oss fullständigt i sticket: "forte" och "piano" förekomma visserligen ofta, men ej i vår mening, utan blott för att markera solistinsatserna åt "ripienisterna", som då skola tystna (se nedan).

Det svåra är att åstadkomma den enkelhet och frihet från effekter, som ensam kan åskådliggöra den storartade periodbyggnaden i Bachs musik. Schweitzer har på ett mycket förtjänstfullt sätt påvisat denna t. ex. i orgelverken, där man i stort sett på pedalens medverkande igenkänner huvud- (ytter)-delarna, som böra utföras på den kraftigt registrerade huvudmanualen, medan mellansatserna, där pedalen tystnar, tillkomma andra och tredje manualerna. (Se Schweitzer, a.a. sid. 281 ff.). Samma terrassformiga uppbyggnad är karakteristisk även för kantaterna. En in- eller utfallande instrumentgrupp, en karakteristisk utvikning till en annan tonart och andra mer eller mindre tydliga avgränsningar giva ofta en vink härom. Som alldeles förfelad måste man nog anse den nu ej sällsynta praxis att genomföra en stegring från pp till ff genom hela stycken eller delar därav. Och än värre är det när man plötsligt klipper av en redan påbörjad stegring för att genom ett nytt crescendo åvägabringa en våldsamt slutstegring. Sådant må passa för senare stilarter (ex. Beethovens 7 symfoni, finalen; Reger); hos Bach blir resultatet en oro, som endast förstör den stegring, som ligger i själva strukturen. Man får ej glömma, att "stegringscresendot" som konstnärlig princip kommer först med Mannheimerskolan efter Bachs tid. Det upphöjda lugnet i Bachs musik kommer ojämförligt bäst till sin rätt, om man beaktar denna terrassuppbyggnad. Praktiskt utföres detta bäst genom att följa tidens praxis och Bachs egna anvisningar: att dela orkester och kör i en "concertino"